

અનુક્રમણિકા

1. અસ્સલામો અલૈકુમ.....	4
2. ફી અમાનિલ્લાહ.....	6
3. પાયખાનાના આદાબ.....	7
4. જમવાના આદાબ.....	9
5. ઈમામવાડાના આદાબ.....	11
6. માબાપની અદબ.....	13

સબક 1 : અસ્સલામો અલૈકુમ

આપણે મુસલમાનો છીએ માટે આપણે જે કંઈ કરીએ છીએ તે અલ્લાહ માટે કરીએ છીએ.

અલ્લાહ આપણને કહે છે કે બધા મુસલમાનો ભાઈ-બહેન છે અને આપણે એકબીજાની દેખરેખ રાખવી જોઈએ.

જ્યારે આપણે ‘અસ્સલામો અલૈકુમ’ કહીએ છીએ ત્યારે આપણે સામેવાળી વ્યક્તિનું સ્વાગત જ નથી કરતા, પરંતુ આપણે તેને કહીએ છીએ કે, અમને તમારી સલામતીનું ધ્યાન છે અને અમે તમને કંઈ જ નુકસાન પહોંચાડીશું નહીં કારણ કે ‘અસ્સલામો અલૈકુમ’ એટલે ‘સલામતી થાય તમારા ઉપર’.

તો તમે કોઈ પણ મુસલમાન સાથે વાતચીત કરો એ પહેલાં તમારે ‘અસ્સલામો અલૈકુમ’ કહેવું જોઈએ. એની સાથે મુસાફો કરવો (હાથ મિલાવવા) પણ સારી વાત છે. છોકરાઓએ છોકરાઓ સાથે મુસાફો કરવો જોઈએ અને છોકરીઓએ છોકરીઓ સાથે મુસાફો કરવો જોઈએ.

જ્યારે તમે સવારે ઊઠો તો પહેલું કામ જે તમે કરો તે તમારા માબાપને સલામ હોવી જોઈએ.

જ્યારે કોઈ તમને ‘અસ્સલામો અલૈકુમ’ કહે તો તમારે જવાબમાં ‘વ અલૈકોમુસ્સલામ’ અથવા ‘વ અલૈકોમુસ્સલામ વ રહમતુલ્લાહ’ અથવા ‘વ અલૈકોમુસ્સલામ વ રહમતુલ્લાહે વ બરકાતોહ’ કહેવું જોઈએ.

અલ્લાહને એ પસંદ નથી કે કોઈના સલામનો જવાબ ન આપવામાં આવે.

સબક 2 : ફી અમાનિલ્લાહ

આપણે મુસલમાનો છીએ માટે આપણે દરેક કામ અલ્લાહ ખાતર કરીએ છીએ.

અલ્લાહ કહે છે કે બધા મુસલમાનો ભાઈ-બહેન છે. માટે આપણે એકબીજાની દેખરેખ રાખવી જોઈએ.

જ્યારે આપણે ‘ફી અમાનિલ્લાહ’ અથવા ‘ખુદા હાફિઝ’ કહીએ છીએ ત્યારે આપણે ફક્ત ‘આવજો’ જ નથી કહેતા, આપણે સામેવાળી વ્યક્તિને કહીએ છીએ કે, અમે તમારું ધ્યાન રાખીએ છીએ, માટે અમે દુઆ માગીએ છીએ કે અલ્લાહ તમારી દેખરેખ રાખે.

‘ફી અમાનિલ્લાહ’ એટલે કે ‘હું તમને અલ્લાહના શરણમાં સોંપું છું’ અને ‘ખુદા હાફિઝ’ એટલે કે ‘અલ્લાહ તમને સુરક્ષિત રાખે.’

જ્યારે પણ તમે તમારા માબાપથી વિદાય લો તો તમારે ‘ફી અમાનિલ્લાહ’ અથવા ‘ખુદા હાફિઝ’ કહેવું જોઈએ જેથી અલ્લાહ તેમને સુરક્ષિત રાખે. સૂવાના સમયે તમારે ઘરમાં બધાંને ‘ખુદા હાફિઝ’ અથવા ‘ફી અમાનિલ્લાહ’ કહેવું જોઈએ.

સબક 3 : પાયખાનાના આદાબ

તમને જરૂર લાગે કે તરત જ તમારે પાયખાનામાં જવું જોઈએ. તમારું કાર્ય પૂરું થઈ જવાની રાહ જોવી જોઈએ નહીં.

તમારે ચપ્પલ પહેરીને જ પાયખાનામાં જવું જોઈએ કારણ કે પાયખાનાનું અથવા મુતરડીનું ભોયતળિયું ભીનું અથવા નજિસ હોઈ શકે છે.

પાણીથી ભરેલા લોટા વડે અથવા પાણીની પાઈપ વડે સફાઈ કરવી જોઈએ.

કોઈ એવી જગ્યાએ તમે પાયખાનામાં જાઓ કે જ્યાં લોટો કે પાઈપ ન હોય તો તમે ટિશ્યૂ પેપર વડે સફાઈ કરી શકો, ઘેર પાછા આવીને તમે તમારાં મમ્મીને જણાવી દો કે તમે પાણીનો ઉપયોગ કર્યો નથી કે જેથી તે તમને પાછા પાક કરી દે અને તમારાં કપડાં બદલાવી દે.

પાયખાનામાં પેશાબ બેસીને કરવો જોઈએ, ઊભા ઊભા નહીં, પછી પાણી વડે બે વાર સફાઈ કરવી જોઈએ, પછી ટિશ્યૂ પેપર વડે લૂછી લેવું જોઈએ.

પાયખાના પરથી ઊભા થયા પછી કપડાં સારી રીતે પહેરી લેવાં જોઈએ. પાયખાનાને પાણી વડે સાફ કરી દેવું જોઈએ. પાણી વડે હાથ ધોઈને ટુવાલ વડે લૂછી લેવા જોઈએ.

યાદ રાખો કે, જ્યારે તમે પાયખાનામાં બેઠા હો તો તમારી સામે કે પાછળ કિબ્લાની દિશા ન હોવી જોઈએ. જો આવું હોય તો થોડા ત્રાંસા થઈને બેસવું જોઈએ.

સબક 4 : જમવાના આદાબ

જ્યારે ઝાહિદ મટ્રેસાથી ઘેર ગયો તો તેની મમ્મીએ તેને પૂછ્યું, “આજે તે શું શીખ્યું ?” તો તેણે તેની મમ્મીને દસ્તરખ્વાનના આદાબની વાતો બતાવી :

- જમતાં પહેલાં હંમેશાં હાથ ધોવા.
- જમવાની શરૂઆત ‘બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ’થી કરવી.
- જમતાં પહેલાં ચપટી નમક મોઢામાં મૂકવું જોઈએ.
- હંમેશાં જમાણા હાથે ખાવું જોઈએ.
- નિવાલા (કોળિયા) નાના નાના બનાવવા જોઈએ અને સારી રીતે ચાવીને ખાવું જોઈએ.
- મોઢામાં નિવાલો ભરેલો હોય ત્યારે વાતચીત કરવી જોઈએ નહીં અને લોકો જમતા હોય ત્યારે તેમના ચહેરા તરફ કે તેમની થાળી તરફ જોવું જોઈએ નહીં.
- વધારે ગરમ ખાવાનું ખાવું જોઈએ નહીં અને તેના ઉપર ફૂંક મારવી જોઈએ નહીં અને તમારી થાળીમાં જેટલું લીધું હોય તેટલું બધું પૂરું કરી દેવું જોઈએ.
- જરૂર કરતાં વધારે ખાવું જોઈએ નહીં.
- થાળીમાં થોડું લેવું જોઈએ અને તે પૂરું થઈ જાય અને ભૂખ લાગેલી હોય તો થોડું વધારે લઈ લેવું જોઈએ.

- છેલ્લે, અલ્લાહે તમને જમવા માટે સારી સારી નેઅમતો આપી, માટે ‘અલ્હમ્દોલિલ્લાહ’ કહીને તેનો શુક્ર અદા કરવો જોઈએ.

સબક 5 : ઈમામવાડાના આદાબ

ઈમામવાડો મસ્જિદ નથી. મસ્જિદ ફક્ત નમાઝ માટે હોય. ઈમામવાડામાં નમાઝની સાથે સાથે બીજાં કાર્યો પણ થઈ શકે.

જ્યારે તમે ઈમામવાડામાં દાખલ થાઓ તો અદબની સાથે વર્તન કરો :

- બીજા લોકોને જુઓ તો ‘અસ્સલામો અલૈકુમ’ કહો.
- પોતાનાં પગરખાં ઉતારી દો.
- બેસવા માટે ખાલી જગ્યા શોધી લો.
- એકબીજાને ધક્કામુક્કી કરીને બેસો નહીં.
- મજલિસને ધ્યાનથી સાંભળો.
- અઝાન થતી હોય, નમાઝ પઢાતી હોય, દુઆ અથવા મજલિસ પઢાતી હોય તો આપસમાં વાતચીત કરો નહીં.
- જો તમને મજલિસમાં કંઈ ખબર ન પડે તો દુરુદ શરીફ અથવા તસ્બીહે જનાબે ફાતેમા સલામુલ્લાહ અલૈહા પઢો.
- જ્યારે નિયાઝ વહેંચવામાં આવે તો ઉતાવળ કરો નહીં, જ્યારે તમને આપવામાં આવે ત્યારે જ લો.

- જ્યારે પાછા બહાર જાઓ તો ધક્કામુક્કી કર્યા વગર બહાર નીકળો. બહાર નીકળતા સમયે આજુબાજુના લોકોને ‘ખુદા હાફિઝ’ કહીને નીકળો.

સબક 6 : માબાપની અદબ

તમારા માબાપ તમારા જીવનમાં સૌથી વધારે મહત્વ ધરાવે છે. તમારા માબાપ તમારી સાથે મોહબ્બત કરે છે અને તમારી દેખરેખ રાખે છે.

જ્યારે તમે નાના હતા અને બીમાર થતા હતા તો તમારાં માબાપ આખી રાત જાગીને તમારાં ધ્યાન રાખતાં હતાં. તે તમને ખાવા માટે સારી વસ્તુઓ આપતાં હતાં અને જ્યારે તમે દુઃખી થઈ જતા તો તમને લાડ લડાવતાં હતાં. તેઓ હંમેશાં તમને ખુશ જોવા માગતાં હતાં.

કુરઆને મજીદમાં અલ્લાહ તઆલા આપણને માબાપની અદબ જાળવવાનું કહે છે તો આપણે :

- તેમની સાથે ક્યારેય ઊંચા અવાજે વાતચીત કરવી જોઈએ નહીં.
- તેમની સાથે કદીય ઉધ્ધતાઈભર્યું વર્તન કરવું જોઈએ નહીં.
- જેટલા ખુશ તેઓ આપણને રાખે છે, તેટલાં ખુશ આપણે તેમને રાખવાં જોઈએ.